

SPRAWOZDANIE

z działalności

**Pełnomocnika Rządu
do spraw społeczeństwa obywatelskiego**

za okres

od lipca 2016 roku do grudnia 2016 roku

Warszawa, styczeń 2017 rok

I. Podstawa prawna działania

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego, zwany dalej „Pełnomocnikiem”, został powołany na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2016 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego (D.U. z 2016r., poz. 37). Zgodnie z wymienionym rozporządzeniem, do zadań Pełnomocnika należy:

- przygotowanie narodowego programu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- monitorowanie wdrażania programu;
- koordynowanie i monitorowanie współpracy organów administracji rządowej z sektorem organizacji pozarządowych i innych instytucji obywatelskich.

Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia, Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów półroczne sprawozdanie ze swojej działalności.

W okresie sprawozdawczym funkcję Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego pełnili:

1. Wojciech Kaczmarczyk do dnia 5 października 2016 roku;
2. Adam Lipiński od dnia 5 października 2016 roku.

II. Działania legislacyjne i pozalegisłacyjne

1.

Zarządzenie nr 95 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2016 r. o powołaniu Zespołu do spraw programów współpracy organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi (M.P. poz. 719) **weszło w życie w dniu 27 lipca 2016 r.** tj. w dniu następującym po dniu ogłoszenia.

W skład Zespołu powołano: Pełnomocnika w randze Przewodniczącego Zespołu; 20 członków – przedstawicieli ministrów i Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów; jednego przedstawiciela Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz sekretarza Zespołu – osobę wyznaczoną przez przewodniczącego Zespołu spośród pracowników komórki organizacyjnej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów właściwej w zakresie obsługi merytorycznej, organizacyjnej i kancelaryjno-biurowej Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego.

W sierpniu 2016 r. wszyscy ministrowie wyznaczyli drogą pisemną reprezentujących ich członków Zespołu.

W zarządzeniu określono zadania Zespołu, do których należą:

- 1) poprawa jakości współpracy ministrów i wojewodów w zakresie opracowywania rocznych lub wieloletnich programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, o których mowa w art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 i 395);

- 2) opracowanie ramowego wzoru rocznych lub wieloletnich programów współpracy, o których mowa w pkt 1;
- 3) upowszechnianie dobrych praktyk, merytoryczne wsparcie i monitorowanie właściwego i terminowego wywiązywania się przez:
 - a) ministrów i wojewodów z obowiązku, o którym mowa w art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - b) organy administracji rządowej z obowiązku, o którym mowa w art. 5b ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 4) współdziałanie z Pełnomocnikiem przy realizacji zadań z zakresu koordynowania i monitorowania współpracy organów administracji rządowej z sektorem organizacji pozarządowych i innych instytucji obywatelskich.

Przepis § 14 ust. 2 zarządzenia wskazuje na bezterminowe utworzenie Zespołu tj. na okres wykonywania ww. zadań. Przewodniczący Zespołu przedstawi Radzie Ministrów sprawozdanie końcowe z realizacji zadań Zespołu w terminie 30 dni od dnia zakończenia prac Zespołu. Posiedzenia Zespołu obsługiwać będzie Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, zaś koszty związane z obsługą Zespołu będą pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Kancelaria Prezesa Rady Ministrów. Wejście w życie zarządzenia nie powoduje dodatkowych skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Wykonywanie zadań przez członków Zespołu, wskazanych w zarządzeniu, będzie się odbywać w ramach posiadanych przez adresatów zasobów i środków, a tym samym nie spowoduje zwiększenia wydatków z budżetu państwa.

W najbliższym czasie zostanie zwołane pierwsze posiedzenie Zespołu, na którym uchwalony zostanie regulamin określający szczegółowy tryb pracy Zespołu.

2.

W dniu 23 marca 2016 r. Prezes Rady Ministrów udzielił Pełnomocnikowi upoważnienia do opracowania, prowadzenia procesu uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania oraz wniesienia do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Jednocześnie Pełnomocnik zawnioskował, stosownie do § 5 ust. 2 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin Pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979, z późn. zm.), o podjęcie decyzji w zakresie opracowania projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego bez uprzedniego przyjęcia założeń tego projektu przez Radę Ministrów.

W październiku 2016 r. zakończyły się prace merytoryczne i legislacyjne nad projektem ustawy, uzasadnieniem i Oceną Skutków Regulacji, które pozwoliły Pełnomocnikowi, stosownie do § 25 ust. 1 i 3 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin Pracy Rady Ministrów, przedłożyć w dniu 31 października 2016 r. wniosek do Przewodniczącego Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu o wprowadzenie projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego do wykazu prac

legislacyjnych Rady Ministrów. W dniu 18 listopada 2016 r. odbyło się w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów posiedzenie Zespołu ds. Programowania Prac Rządu, na którym rozpatrzony został przedmiotowy wniosek.

W dniu 22 listopada 2016 r. informacja o projekcie ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego została zamieszczona w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD173:

<http://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/prace-legislacyjne-rm-i/prace-legislacyjne-rady/wykaz-prac-legislacyjny/r70764630898725,Projekt-ustawy-o-Narodowym-Centrum-Rozwoju-Spoleczenstwa-Obywatelskiego.html>

Jednocześnie Zespół ds. Programowania Prac Rządu przyjął zalecenia, które należy uwzględnić w projekcie ustawy i OSR.

W dniu 22 listopada 2016 r. stosownie do § 26 ust. 3 Regulaminu pracy Rady Ministrów projekt ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego wraz z uzasadnieniem i OSR został skierowany do Departamentu Prawnego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów o zatwierdzenie przekazanych dokumentów pod względem prawnym, legislacyjnym oraz redakcyjnym w celu ich dalszego skierowania do uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania. Departament Prawny Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zatwierdził procedowane dokumenty pod względem prawnym, legislacyjnym oraz redakcyjnym w dniu 16 grudnia 2016 r.

W dniu 19 grudnia 2017 r. projekt ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego wraz z uzasadnieniem i OSR został skierowany do uzgodnień międzyresortowych do wszystkich resortów (termin na zgłaszanie uwag: 21 dni), opiniowania m.in. do wszystkich wojewodów, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Rady Dialogu Społecznego, Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz konsultacji publicznych (termin na zgłaszanie uwag: do 31 stycznia 2017 r.).

Jednocześnie projekt ustawy o NCRSO wraz z uzasadnieniem i OSR oraz pismami skierowanymi do uzgodnień, opiniowania i konsultacji został zamieszczony na BIP Kancelarii Prezesa Rady Ministrów pod linkiem:

<https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-kancelarii-prezesa/projekty-aktow-prawnych/3906,Projekt-ustawy-o-Narodowym-Centrum-Rozwoju-Spoleczenstwa-Obywatelskiego.html>

oraz na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji pod linkiem:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12293252>

Projekt został również rozesłany przez Pełnomocnika drogą elektroniczną do 161 organizacji pozarządowych. Ponadto zamieszczony został na portalach: konsultacje.gov.pl i ngo.pl jednocześnie ze skierowaniem go do uzgodnień międzyresortowych i opiniowania. Jest również dostępny na stronie internetowej Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wraz z udostępnionym formularzem do zgłaszania uwag: <http://www.spoleczenstwoobywatelskie.gov.pl/formularz> .

W grudniu 2016 r. i styczniu 2017 r. we wszystkich miastach wojewódzkich odbędą się spotkania informacyjne dotyczące procedowanego projektu ustawy o NCRSO.

W chwili obecnej w Departamencie Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów analizowane są uwagi do projektu, które napłynęły w ramach uzgodnień, opiniowania i konsultacji publicznych.

Ponadto Pełnomocnik na bieżąco udziela w ustawowym terminie odpowiedzi na wnioski w trybie informacji publicznej kierowane do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów dotyczące prac nad projektem ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Projekt ustawy określa zadania i organizację Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Narodowe Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego będzie nowym organem w sprawach wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz organem właściwym w sprawach działalności pożytku publicznego i wolontariatu, w tym koordynowania i organizowania współpracy organów administracji publicznej i podmiotów działających w sferze pożytku publicznego w zakresie określonym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 239 oraz 395) i tym samym zastąpi dotychczasowe działania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w tym zakresie. Bezpośredni nadzór nad działalnością Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego sprawować będzie Pełnomocnik.

3.

W dniu 13 lipca 2016 r. Pełnomocnik otrzymał od Ministra Rozwoju do zaopiniowania projekty:

1) *Memorandum of Understanding w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 między RP a Królestwem Norwegii;*

2) *Memorandum of Understanding Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021 między RP a Islandią, Księstwem Lichtensteinu i Królestwem Norwegii*

W dniu 29 lipca 2016 r. Pełnomocnik zaproponował, w związku z powyższym, uzupełnienie pkt II instrukcji negocjacyjnych poprzez poszerzenie składu delegacji polskiej o przedstawicieli następujących ministrów właściwych w sprawach objętych priorytetami Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego: Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Rozwoju, Ministra Środowiska, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego, Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania i Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych.

Poszerzenie składu delegacji wpłynęłoby na umocnienie pozycji negocjacyjnej Strony polskiej poprzez zapewnienie merytorycznego wsparcia procesu ewentualnej modyfikacji postanowień projektu umowy, a także uzupełnienie załączników do umowy (w szczególności „*Ram Wdrażania*”) w trakcie negocjacji w sposób gwarantujący właściwą realizację priorytetów mechanizmów finansowych.

W dniu 11 sierpnia 2016 r. Pełnomocnik podtrzymał swoją uwagę w zakresie uzupełnienia pkt II instrukcji negocjacyjnych poprzez poszerzenie składu delegacji polskiej o Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego, właściwego w sprawie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, będącego jednocześnie Pełnomocnikiem Rządu do spraw Równego Traktowania, właściwym w sprawach równego traktowania i równouprawnienia.

Ostatecznie w drodze uzgodnień w trybie roboczym Pełnomocnika z Ministrem Rozwoju – Pełnomocnik odstąpił od uwagi dotyczącej formalnego poszerzenia składu delegacji polskiej o Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego. Został natomiast pisemnie poinformowany w dniu 30 sierpnia 2016 r. przez Ministra Rozwoju o deklaracji gotowości do zapewnienia udziału Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego we wszystkich spotkaniach z Państwami-darczyńcami dotyczącymi kwestii merytorycznych z zakresu obszaru tematycznego społeczeństwa obywatelskiego.

III. Grupy eksperckie

Zespoły eksperckie działające w obszarach tworzonego Narodowego Programu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Pełnomocnik Rządu w celu skonsultowania z ekspertami sektora pozarządowego założeń Narodowego Programu *Wspierania*¹ Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego powołał 5 zespołów eksperckich. Zespoły te poświęcone są następującym obszarom tematycznym:

- 1) Budowa instytucji dialogu obywatelskiego,
- 2) Podstawy prawne społeczeństwa obywatelskiego,
- 3) Reforma systemu horyzontalnego finansowania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- 4) Program rozwoju wolontariatu - Korpus Solidarności,
- 5) Edukacja obywatelska.

Zespoły mają charakter pomocniczy i doradczy, i powstały jako wyraz dążenia Pełnomocnika do nawiązania stałej współpracy ze środowiskami pozarządowymi. Każdy zespół liczy kilkanaście osób.

W okresie sprawozdawczym zespoły kontynuowały prace w grupach roboczych, a także były proszone o czynny udział w procesie konsultacji projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W dniu **7 grudnia 2016 r.** w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Pełnomocnik, Minister Adam Lipiński, spotkał się z członkami zespołów eksperckich działających przy

¹ Oficjalna nazwa Programu funkcjonująca w dokumentach rządowych to: Narodowy Program Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, jednak po sugestii wielu z osób uczestniczących w inauguracyjnych spotkaniach Zespołów Pełnomocnik zamierza ją zmienić na Narodowy Program Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Pełnomocniku. W pierwszej części spotkania dyrektor. Wojciech Kaczmarczyk przedstawił projekt ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Podczas seminarium odbyła się także dyskusja, w czasie której uczestnicy podzielili się swoimi wątpliwościami i uwagami dotyczącymi projektu ustawy. Dyrektor. Kaczmarczyk ustosunkował się do podniesionych kwestii i zapowiedział przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu.

Członkowie Zespołów byli też proszeni o rozpropagowanie wśród organizacji w swoich regionach informacji o odbywających się w grudniu 2016 r (i styczniu 2017 r) konferencjach informacyjnych dotyczących projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, organizowanych przez Departament Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów we współpracy z pełnomocnikami wojewodów ds. społeczeństwa obywatelskiego.

Zespół ds. promocji uczestnictwa rodzin w życiu publicznym i przeciwdziałania ich dyskryminacji

Jesienią 2016 r. powstał - na wniosek strony społecznej - Zespół ds. promocji uczestnictwa rodzin w życiu publicznym i przeciwdziałania ich dyskryminacji. Celem Zespołu jest przegląd przepisów i praktyk społecznych mających wpływ na funkcjonowanie rodzin, wyodrębnienie przepisów i praktyk powodujących dyskryminację rodzin oraz wypracowanie propozycji rozwiązań poprawy sytuacji. Wypracowane rekomendacje mają być następnie przekazane odpowiednim decydom. W skład Zespołu wchodzi około 30 osób – głównie przedstawiciele organizacji pozarządowych, które działają bezpośrednio na rzecz poprawy na wielu wymiarach sytuacji rodzin w Polsce lub którym ta tematyka również jest bliska. Wśród członków Zespołu są także osoby działające na rzecz rodzin osób z niepełnosprawnościami. 7 listopada 2016 r. odbyło się pierwsze spotkanie Zespołu, które poświęcone było wypracowaniu formuły prac w Zespole oraz przedstawieniu przez wszystkich obecnych członków Zespołu najważniejszych tematów, którymi – ich zdaniem – powinien zająć się Zespół.

IV. Patronaty

Patronat honorowy Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego może być przyznany wydarzeniom lub przedsięwzięciom, które mają zasięg, rangę i znaczenie międzynarodowe, ogólnopolskie, ponadregionalne oraz resortowe, a ich realizacja służy promocji społeczeństwa obywatelskiego.

Tabela 1. Wykaz spotkań, wydarzeń i konferencji objętych honorowym patronatem w 2016 roku

Lp.	Organizator	Wydarzenie	Data
1.	Stowarzyszenie Manko	Głos Seniora - Edycja V	Rok 2016

2.	Zachodniopomorski Urząd Marszałkowski	X Jubileuszowe Zachodniopomorskie Forum Pełnomocników ds. NGO	Wrzesień 2016 Szczecin
3.	Stowarzyszenie Sądecki UTW	Forum III Wieku, konferencja towarzysząca XXVI Forum Ekonomicznemu w Krynicy-Zdroju	Rok 2016 Nowy Sącz
4.	Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej	IX edycja programu edukacyjnego "Młody obywatel"	Rok 2017
5.	Senator Antoni Szymański	Konferencja pt. „Zasada pomocniczości drogą do społeczeństwa obywatelskiego”	Grudzień 2016

V. Konferencje, seminaria, spotkania

Informacyjne spotkania regionalne – konsultacje projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego:

W związku z konsultacjami publicznymi projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego zorganizowane zostały, we współpracy z Pełnomocnikami Wojewodów ds. Społeczeństwa Obywatelskiego, 23 spotkania regionalne. Podczas spotkań Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i jego współpracownicy, reprezentując Pełnomocnika przedstawiali ideę i założenia powstania Centrum, odpowiadali na pytania dotyczące zapisów projektu ustawy i zachęcali do uczestnictwa w konsultacjach projektu ustawy poprzez zgłaszanie uwag drogą pocztową i elektroniczną. **Termin zakończenia konsultacji to 31 stycznia 2017 r.**

<u>Lp.</u>	<u>DATA</u>	<u>MIEJSCE</u>
1.	07.12.2016	Warszawa
2.	14.12.2016	Rzeszów
3.	15.12.2016	Łódź
4.	15.12.2016	Gorzów Wielkopolski
5.	15.12.2016	Zielona Góra
6.	16.12.2016	Bydgoszcz
7.	16.12.2016	Toruń
8.	16.12.2016	Radom
9.	19.12.2016	Lublin
10.	21.12.2016	Koszalin

11.	21.12.2016	Szczecin
-----	------------	----------

Przewidziane są także spotkania w następujących miastach: Katowice, Kraków, Nowy Sącz, Tarnów, Poznań, Opole, Kielce, Gdańsk, Olsztyn, Warszawa, Wrocław, Białystok.

Konferencje, spotkania:

19 lipca Pełnomocnik spotkał się z przedstawicielami Międzynarodowego Instytutu Ombudsmana.

Podczas spotkania Minister Wojciech Kaczmarczyk przedstawił kompetencje oraz rolę Pełnomocnika Rządu do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego oraz Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania. Zwrócił uwagę, iż obecnie opracowywany Narodowy Program Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NPRSO) wspiera, poprzez planowane inicjatywy usprawniające działanie III sektora, gwarantowanie nienaruszalności praw obywatelskich w Polsce, takich jak np. prawa do zrzeszania się czy do możliwości uczestniczenia w życiu publicznym. W trakcie dyskusji poruszono również temat współpracy Pełnomocnika z Rzecznikiem Praw Obywatelskich w Polsce, kwestię budżetu i finansowania działań Rzecznika Praw Obywatelskich (RPO) oraz jego biura, dostępu do sądów, a także problematykę reformy mediów i związanych z tym krytycznych opinii wyrażanych przez niektóre organizacje pozarządowe.

21 lipca odbyło się spotkanie Pełnomocnika z osobami odpowiedzialnymi za współpracę z organizacjami pozarządowymi w Urzędach Marszałkowskich i Wojewódzkich. Podczas spotkania Pełnomocnik przedstawił plany na obecną kadencję w zakresie opracowywanego Narodowego Programu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Poinformował uczestników spotkania o stanie prac nad ustawą o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego oraz o planowanych konferencjach tematycznych dotyczących szczegółowych zagadnień związanych z ww. programem. Przedstawił ponadto informacje o konkursach realizowanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów w ramach działania 2.16 programu POWER oraz Funduszu Współpracy Dwustronnej.

W dalszej części spotkania odbyła się dyskusja dotycząca barier, problemów i potrzeb związanych ze współpracą Urzędów Marszałkowskich i Wojewódzkich z organizacjami pozarządowymi oraz sposobów upowszechniania informacji o ogłaszanych konkursach m.in. w ramach POWER.

23 lipca Pełnomocnik był gościem Gali Finałowej 43 Międzynarodowego Harcerskiego Festiwalu Kultury Młodzieży Szkolnej w Kielcach. Naczelnym celem festiwalu jest edukacja kulturalna, w tym promowanie twórczego podejścia do kultury i sztuki wśród dzieci i młodzieży. Pełnomocnik w krótkim wystąpieniu pogratulował wszystkim laureatom oraz podziękował organizatorom. Zwrócił uwagę na pozytywne efekty metody harcerskiej w wychowaniu młodzieży, jako systemu wychowawczego opartego m. in. na zasadzie „uczenie przez działanie”.

W dniach 27-28 lipca Pełnomocnik uczestniczył w Światowych Dniach Młodzieży, w czasie których wyraził uznanie dla wielkiej pracy, jaka stała się udziałem tysięcy zaangażowanych osób. Szczególne podziękowania skierował do wolontariuszy, których wkład jest wyjątkowo cenny, gdyż wynika z bezinteresownej chęci pomocy, z chęci działania dla wyższych, wspólnych wartości.

W dniach 3-5 sierpnia Pełnomocnik przebywał w USA w Waszyngtonie i Indianapolis. Celem wizyty było spotkanie z osobami nadzorującymi program wolontariatu AmeriCorps oraz nawiązanie współpracy z czołowymi amerykańskimi ekspertami zajmującymi się sektorem pozarządowym. Podczas spotkania w Biurze Innowacji Społecznych i Zaangażowania Obywatelskiego w Białym Domu Pełnomocnik przedstawił diagnozę i plany dotyczące rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, sytuację polskich organizacji pozarządowych, ich zależność w większości od publicznych pieniędzy, a także założenia Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Pełnomocnik spotkał się też z Wendy Spencer, CEO w agencji federalnej Corporation for National and Community Service (CNCS), która angażuje ponad 5 milionów Amerykanów w działania wolontariackie w ramach trzech swoich podstawowych programów - Senior Corps (adresowanego do seniorów), Americorps (adresowanego do młodzieży) oraz Social Innovation Fund (Funduszu Innowacji Społecznych). Dodatkowo odbyło się spotkanie z Jeffem Franco, dyrektorem programu City Year DC, Ann Mary Connolly, CSO & Executive Vice President City Year DC i grupą wolontariuszy. W Indianapolis Pełnomocnik spotkał się z kadrą Lilly Family School of Philanthropy, unikalnej placówki kształcącej działaczy pozarządowych. W spotkaniu uczestniczyli m.in. prof. Amir Pasic – dziekan, i prof. Leslie Lenkowsky – współtwórca Ameri Corps. W trakcie spotkania nastąpiła prezentacja programów akademickich wsparcia filantropii i rozwoju wolontariatu realizowanych w Lilly Family School of Philanthropy oraz dyskusji nt. możliwych form współpracy z Polską. Następnie odbyło się spotkanie z Serve Indiana, której misją jest działanie na rzecz rozwoju wolontariatu poprzez informowanie, sieciowanie, upowszechnianie wiedzy o istniejących możliwościach i zasobach.

Pełnomocnik wziął udział w odbywającym się **w dniach 5-9 września** w Nowym Sączu XI. Forum Ekonomicznym Młodych Liderów.

Organizatorami Forum jest Fundacja Europejski Dom Spotkań w Lublinie oraz Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji. Młodzi liderzy z całej Europy spotykają się rokrocznie, aby rozmawiać na temat przyszłości Europy oraz młodego pokolenia. Celem, który przyświeca Forum Ekonomicznemu Młodych Liderów jest stworzenie międzynarodowego think-thanku – składającego się z reprezentantów przyszłych europejskich elit, oddziałujących zarówno na płaszczyźnie lokalnej w swoich krajach, jak i inicjujących wspólnie międzynarodowe projekty i przedsięwzięcia. W wydarzeniu wzięło udział blisko 400 liderów z 43 państw. Wśród nich byli młodzi przedsiębiorcy, liderzy organizacji pozarządowych, stowarzyszeń biznesowych, a także młodzi pracownicy naukowcy i dziennikarze.

Tegoroczna edycja Forum poświęcona była kwestiom przedsiębiorczości startupowej, samorządu oraz wyzwaniom stojącym przed rynkiem pracy oraz współczesną edukacją – zarówno na poziomie szkół średnich, jak i uczelni wyższych. Pełnomocnik wziął udział w odbywającym się w ramach Forum panelu dyskusyjnym pt. „Dla wolności i solidarności” W

swoich wypowiedziach Pełnomocnik skoncentrował się na kwestiach związanych z uczestnictwem osób młodych i starszych w wolontariacie. W tym kontekście przedstawił plany i założenia Polskiego Korpusu Solidarności. Za największe bariery rozwojowe uznał brak systematycznej rekrutacji, niedostateczne poinformowanie zainteresowanych o możliwości odbycia wolontariatu oraz luki w edukacji prawnej wśród wolontariuszy. Podkreślił, że celem programu jest zwiększenie społecznego zaangażowania obywateli na rzecz wspierania wolontariuszy i organizacji wolontariackich.

Polityka senioralna oraz potencjał i aktywność seniorów były przedmiotem debat z udziałem Pełnomocnika podczas odbywającego się **w dniach 7–10 września** w Nowym Sączu Forum III Wieku. Konferencja była wydarzeniem towarzyszącym XXVI Forum Ekonomicznemu w Krynicy-Zdroju. Organizatorem Forum III Wieku był Sąddecki Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku. W drugim dniu Forum Pełnomocnik uczestniczył w panelu zatytułowanym „Senior – Obywatel. Jak wykorzystać potencjał i aktywność seniorów dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego”. Podczas panelu Pełnomocnik poruszył kwestię istniejących barier legislacyjnych, które utrudniają aktywność obywatelską. Za jedną z najważniejszych form tej aktywności uznał uczestnictwo seniorów w życiu publicznym i społecznym. W imieniu Rządu zadeklarował podjęcie działań zmierzających do likwidacji tych barier, a tym samym do stworzenia przyjaznego środowiska dla działalności obywatelskiej, w tym aktywności osób starszych.

W dniach 9-10 września w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbyło się Lubelskie Forum Inicjatyw Pozarządowych 2016 połączone z III Kongresem Organizacji Pozarządowych Miasta Lublin. Organizatorami Forum byli Prezydent Miasta Lublin, Marszałek Województwa Lubelskiego, Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych oraz Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego. Podczas uroczystej Gali Trzeciego Sektora zostały wręczone „Nagrody Trzeciego Sektora” w premierowym konkursie organizowanym przez Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego, Marszałka Województwa Lubelskiego oraz Centrum Spotkania Kultur w Lublinie. Dodatkowo wręczono nagrody Prezydenta Miasta Lublin oraz Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych.

W ramach Forum odbyła się debata poświęcona strategiom rozwoju dla III sektora. W debacie wzięli udział Pełnomocnik oraz Agnieszka Olender, reprezentująca Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych w Białymstoku. Pełnomocnik w swoim wystąpieniu przedstawił cele, strukturę i założenia przygotowywanego Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W dniach 14-17 września w Gdańsku podczas sesji poświęconej tematyce społeczeństwa obywatelskiego na XVI Ogólnopolskim Zjeździe Socjologicznym Pełnomocnik prezentował założenia Narodowego Programu Wspierania Społeczeństwa Obywatelskiego.

W dniu 15 września w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyła się konferencja pt. Społeczeństwo obywatelskie w procesie stanowienia prawa – wsparcie ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Poświęcona była m.in. naborom i zasadom realizacji projektów w ramach Działania 2.16 Programu, w którym Kancelaria Prezesa Rady Ministrów pełni rolę Instytucji Pośredniczącej. Organizatorem konferencji był Pełnomocnik.

Konferencję rozpoczęło wystąpienie Pełnomocnika Rządu do Spraw Społeczeństwa Obywatelskiego. Przedstawione zostały informacje dotyczące Działania 2.16., tj. jego cele, odbiorców oraz typy przewidzianego wsparcia dla organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i administracji centralnej. Następnie Pełnomocnik przedstawił informacje dotyczące postępu prac nad Narodowym Programem Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NPRSO). Wymienił tu przede wszystkim działalność pięciu tematycznych zespołów eksperckich zajmujących się poszczególnymi blokami zagadnieniowymi Programu.

W drugiej części konferencji uczestnicy mieli możliwość uczestniczyć w spotkaniach warsztatowych z pracownikami Departamentu Spraw Obywatelskich, którzy udzielali informacji w zakresie założeń konkursu i kryteriów wyboru projektów, przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu oraz podstawowych zagadnień kwalifikowalności wydatków.

W konferencji wzięło udział ponad 100 osób, reprezentujących lokalne i ogólnopolskie organizacje pozarządowe, obecni byli przedstawiciele partnerów społecznych i administracji państwowej.

W dniu 21 września w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się seminarium **Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce – stan obecny i perspektywy rozwoju**. Organizatorem seminarium był Pełnomocnik we współpracy z Polską Siecią LGD – Federacją Regionalnych Sieci LGD w Polsce i Partnerstwem Tematycznym nr 22 Strategicznej Mapy Drogowej Strategii III Sektora. W seminarium uczestniczyli: Sekretarz Stanu Wojciech Kaczmarczyk, Pełnomocnik, Ryszard Zarudzki, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Czesław Siekierski, Przewodniczący Komisji Rolnictwa Parlamentu Europejskiego, przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rozwoju, Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Samorządów Województw, Lokalnych Grup Działania, Partnerstwa Tematycznego nr 22 SMD Strategii III Sektora, organizacji pozarządowych oraz Związku Miast Polskich.

Celem seminarium było zainicjowanie dyskusji w zakresie kierunków rozwoju mechanizmu RLKS w Polsce w kontekście Rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 10 maja 2016 r. w sprawie nowych narzędzi rozwoju terytorialnego w polityce spójności na lata 2014–2020

Odnosząc się do prezentacji Minister Kaczmarczyk podkreślił, że jako Pełnomocnik jednoznacznie popiera założenia RLKS. Aktywność oddolna jest podstawowym warunkiem rozwoju lokalnego. Uwzględnia ona bowiem uwarunkowania lokalne a tym samym zapewnia odpowiednie, dostosowane środki działania oraz optymalny efekt. Nie może ona jednak zostać pozostawiona sama sobie. Należy zapewnić odpowiednie wsparcie z instytucji zarządzającej zarówno na poziomie prawnym, jak i organizacyjnym.

W dniach 22-23 września Pełnomocnik wzięło udział X Jubileuszowym Zachodniopomorskim Forum Pełnomocników ds. NGO, które odbyło się w Kołobrzegu. Patronat nad wydarzeniem objęli: Elżbieta Rafalska Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojciech Kaczmarczyk Pełnomocnik Rządu ds. Społeczeństwa Obywatelskiego oraz ngo.pl – portal dla organizacji pozarządowych.

W trakcie spotkania podsumowano pięć ostatnich lat działania forum, rozstrzygnięto IV edycję konkursu Marszałka Województwa pn. „Samorządowy Lider Współpracy z NGO 2016” oraz omówiono działalność Zachodniopomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Dyskutowano na temat roli pełnomocników w realizowanej współpracy międzysektorowej. Pełnomocnik zaprezentował założenia Narodowego Programu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W dniach 26 - 27 września Pełnomocnik przebywał w delegacji na Malcie. Podczas wizyty Pełnomocnik spotkał się z:

- z Minister Heleną Dalli - Minister for Social Dialogue, Consumer Affairs, and Civil Liberties w maltańskim rządzie
- z p. Nathanem Farrugia – przewodniczącym Malta Council for the Voluntary Sector
- z prof. Kenneth Wain - Commissioner for Voluntary Organisations
- oraz reprezentantami maltańskich organizacji pozarządowych (SOS Malta i ProLife Network)

Główne tematy poruszane podczas spotkań to:

- Programy maltańskiego rządu wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na Malcie z perspektywy maltańskiego rządu i organizacji pozarządowych;
- instytucje wspierania społeczeństwa obywatelskiego na Malcie. Instytucje dialogu państwa z organizacjami obywatelskimi;
- rola chrześcijańskich i katolickich organizacji na Malcie;
- Narodowy Program Wspierania Społeczeństwa Obywatelskiego w Polsce – przedstawienie programu
- przedstawienie pomysłu zainicjowania międzynarodowych badań porównawczych na terenie krajów Unii Europejskiej dot. wolontariatu i sektora nonprofit;
- priorytety maltańskiej prezydencji w zakresie społeczeństwa obywatelskiego.

W dniu 5 grudnia w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie Pełnomocnika Adama Lipińskiego z przedstawicielami urzędów wojewódzkich, którzy zajmują się współpracą z organizacjami pozarządowymi bądź pełnią funkcję pełnomocników wojewodów do spraw społeczeństwa obywatelskiego.

W spotkaniu wzięli udział: Adam Lipiński – Pełnomocnik, Wojciech Kaczmarczyk – Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wraz ze współpracownikami oraz przedstawiciele urzędów wojewódzkich

Spotkanie było konsekwencją inicjatywy Pełnomocnika, który zwrócił się do wojewodów o powołanie w urzędach wojewódzkich pełnomocników zajmujących się problematyką i kontaktami z III sektorem.

Witając uczestników spotkania Pełnomocnik podkreślił konieczność zestandaryzowania nazewnictwa stanowisk i funkcji pełnomocników wojewodów ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w regionach oraz opracowania i uzgodnienia celów i planu działań na

najbliższy okres. Zapowiedział przygotowanie propozycji w tym zakresie. Podziękował wszystkim uczestnikom za przybycie, poprosił o dalszą współpracę i zapowiedział kolejne spotkania. Następnie poprosił o pytania lub uwagi.

Przedstawiciele urzędów wojewódzkich wypowiadający się w tej części spotkania podkreślili konieczność wypracowania wspólnej strategii działania oraz wspólnych celów. Województwa w obszarze społeczeństwa obywatelskiego realizują zróżnicowane działania, nie są one jednak związane z żadnym planem czy strategią. Problemem jest ich zdaniem również niedofinansowanie urzędów, które z tego powodu muszą ograniczać zatrudnienie, a co za tym idzie ograniczać ilość realizowanych działań.

Kolejna część spotkania poświęcona była konsultacjom społecznym projektu ustawy o NCRSO. Pełnomocnik podjął inicjatywę organizacji cyklu konferencji wojewódzkich, podczas których zostałyby przedstawione założenia projektu ustawy i odbyłyby się dyskusje na jego temat. Konferencje logistycznie muszą być zorganizowane tak, aby przedstawiciele jak najszerszego grona lokalnych organizacji mogli w nich aktywnie uczestniczyć.

Ponadto Pełnomocnik między październikiem 2016 a styczniem 2017 odbył 5 spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych, których przedmiotem były przygotowania do powstania NCRSO oraz zagadnienia związane ze współpracą administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi: 3 listopada – Pan Jerzy Orzeł (Polska Fundacja Narodowa), 10 listopada – Pan Michał Drozdek, 14 listopada – Pan Jakub Wygnański (Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”), 1 grudnia – Portal samorządowy.pl, 6 grudnia – Pan Wojciech Borowik (Stowarzyszenie Wolnego Słowa).